

Ранньохристиянські раритети знову вдома

У Києві відбулася урочиста церемонія на честь повернення в Україну з Російської Федерації експонатів Національного заповідника «Херсонес Таврійський»: двох предметів археології V–VI століть.

Національний музей історії України зібрав причетних до акту передачі пам'яток минулого – чергового свідчення вельми ефективної співпраці Міністерства культури і туризму України, Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України та Міністерства закордонних справ України з Російською Федерацією.

Серед двох археологічних знахідок, що знову потрапили на Батьківщину, одна – із розкопок 1896 року в північному районі Херсонеса. Це – християнський надгробок у вигляді прямокутної плити із зображенням хрестів та написом грецькою мовою: «Господи, поможи рабу Твоєму Михаїлу» (вапняк інкерманський, різьблення, 28 × 35 × 13 см, вага 14,5 кг). Друга – із розкопок 1904 року центральної частини Херсонеса: верхня частина християнського надгробка у вигляді круглої плити на підставці із зображенням великого барельєфного хреста, що вписаний у коло, та написами між хрестовими перекриттями грецькою мовою «Світло» та «Життя» (вапняк інкерманський, різьблення, 33 × 25 × 11 см, вага 8,4 кг).

У вересні 1964 року ці давні плити за розпорядженням Міністерства культури УРСР № 22-р від 25.10.1963 року були передані Херсонеським державним історико-археологічним музеєм м. Севастополя (нині Національний заповідник «Херсонес Таврійський», Україна) на тимчасове зберігання з метою експонування до Державного музею історії релігії та атеїзму в Ленінграді (нині Державний музей історії релігії Санкт-Петербурга).

Тож в Україну прибули експонати, які, ставши заручниками сучасної історії, майже півстоліття очікували на зустріч із рідними пенатами. Першим сигналом до повернення цінностей архітектури став протокол другого засідання Підкомісії з питань співробітництва в галузі культури та інформації Підкомітету з питань гуманітарного співробітництва Українсько-російської міждержавної комісії від 14 червня 2007 року (підписаний у Москві). Неабияку роль у поверненні пам'яток відіграла й домовленість, досягнута під час цього річного офіційного візиту до України президента Росії Дмитра Медведєва.

Передача експонатів цілком вписалася в контекст «Програми співробітництва між Міністерством культури і туризму України та Міністерством культури Російської Федерації на 2010–

2014 роки», підписаної 17 травня 2010 року в Києві.

На церемонії в історичному музеї міністр культури і туризму Михайло Кулиняк запевнив, що ця подія не перша і не остання такого роду: «Україна й Росія самою історією приречені на тісне співробітництво насамперед у гуманітарній сфері». Міністр подякував за тісну, конструктивну співпрацю українській та російській сторонам, усім, хто сприяв поверненню знахідок епохи раннього християнства. Також Михайло Кулиняк зауважив, що вітчизняне законодавство у сфері переміщення культурних цінностей потребує вдосконалення.

Під час урочистостей голова Державної служби з питань національної культурної спадщини Міністерства культури України Андрій Вінграновський та директор Інституту класичної археології Техаського університету (США, Остін) Джозеф Колеман Картер підписали Меморандум про взаєморозуміння. У документі, зокрема, заявлено про створення умов для належного зберігання, реставрації та консервації культурної, історичної й археологічної спадщини, що перебуває в Національному заповіднику «Херсонес Таврійський». Меморандумом закріплено високу мету: розвиток заповідника як культурного, наукового й туристичного центру найвищого світового рівня.

Підготувала Ніла ІВАНЕНКО.
Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.

Християнський надгробок з написом грецькою мовою «Господи, поможи рабу Твоєму Михаїлу», V–VI ст. Розкопки центральної частини Херсонеса, 1904 р. Національний заповідник «Херсонес Таврійський», Україна

Християнський надгробок з написом грецькою мовою «Світло» та «Життя», V–VI ст. Розкопки центральної частини Херсонеса, 1904 р. Національний заповідник «Херсонес Таврійський», Україна